

uasefhOSIEbivciousebviyis
-asbvčaiw včšouyvbčalwe
b cšsyiubyvčisibvdawoin

Pisci @Direkta so zaspali na tipkovnici ...

Ne skrbite niso nam zmanjkale ideje!

_bratovščina_sinjega_galeba: z burjo prejšnjega tedna smo dospeli v Lacij

bratovščinačne_polo: ENEA 2.0 la drippp

bratovščinačnih_srajc: FORZA LAZIOOOOO

_bratovščina_operosorum: kranjska čebel'ca go bzzzzz

_bratovščina_lojzeta_slaka: Kako lepo mi zašumijo, kako lepo mi zadišijo ...

_bratovščina_pitagorejcev: ŠTEVILKE

_bratovščina_zidarjev: ja però samo nekatere številke

_bratovščina_Direktovcev: samo tiste na bančnem računu

#bodidirekten

@direktni: Adam, Aljoša, Andrej, Damir, Daniel, Erika, Franz, Gabriel, Giada, Helena, Ines, Jakob, Johanna, Julijan, Leo, Martin, Martina, Nicolò, Sanja, Svetlana in Veronica

petek, 19. februarja 2021 | št. 7 | leto III

mladi@primorski.eu

Algoritmi družbenih omrežij

Družbena omrežja dandanes uporabljamo vsi. Kako bi si predstavljali sodobno družbo brez njih? Seveda imajo tako dobre kot slabe plati. Družbena omrežja nas povezujejo, nam omogočajo komunikacijo in hiter prenos informacij, širijo ideje in projekte. Imajo ogromno potenciala in lahko bi rekli, da smo privilegirana generacija, ker imamo na voljo takšna orodja. Rešila so nas pred izolacijo med karanteno in omogočila izobrazbo na daljavo. A vsi smo že opazili, da lahko povzročijo pravo odvisnost. Vsak pozna nekoga, ki ure in ure dnevno preživlja na Instagramu ali TikToku. A kako je to sploh možno?

Družbena omrežja veliko zaslužijo, čeprav so brezplačna. V njihovem interesu je torej, da čim več časa preživimo na njih. Kako pa služijo? Z reklamami. Dlje časa, ko smo na omrežju, več reklam nam to lahko prikaže. Podjetja kupujejo reklamni prostor na družbenih omrežjih. Tam so mnogo učinkovitejša in tako si prodajalci povečajo možnost zaslužka. Ali se vam je kdaj zgodilo, da ste na Googlu iskali besedo, naslednji dan pa ste na Facebooku videli reklamo za točno tisto stvar? Verjetno že. Gre za ciljne reklame: na podlagi našega zanimanja nam družbena omrežja (a tudi brskalniki, kot je Google) ponujajo reklame izdelkov, za katere obstaja večja verjetnost, da jih bomo kupili. Namesto da bi zadevo oglaševali vsem, jo oglašujejo samo potencialnim zainteresiranim kupcem. Družbena omrežja vedo vse o nas. Datum rojstva, kraj bivanja, starost, prijateljstva, zanimanja ... Analizirajo naše obnašanje na omrežju, kaj všečkamo, komu sledimo, za koliko časa se ustavimo pri določeni objavi ipd. Na začetku so to delale osebe, analitiki; zdaj pa imamo t. i. algoritme, ki to počnejo avtomatsko. Algoritmi so postopki, ki jim damo navodila za izvršitev nekega dejanja, oni pa jih izvršijo. Na osnovi naših podatkov sklepajo, kaj nam je všeč in kaj ne, in nam posredujejo vsebine,

podobne tistim, ki so nam bile všeč. Na primer: če pogosto všečkamo slike psičkov, sledimo profilom, ki objavljajo slike psičkov, ali jih sami objavljamo, nam bo algoritem nudil druge slike psičkov. Lahko pa delujejo tudi po asociaciji: Mateju so všeč vsebine A, B in C, Petru pa vsebine A, B, C in D. Imata torej nekaj skupnih interesov. Če je Petru všeč vsebina D, je zelo verjetno, da bo ta všeč tudi Mateju, ker imata podobne interese. Algoritem bo torej Mateju svetoval

legalno? V bistvu ja. V trenutku, ko si ustvarimo profil na kakem družbenem omrežju, se strinjamo z obdelavo svojih podatkov za reklamne namene (v pogojih uporabe – termini d'uso). Mi smo torej tisti, ki jim damo dovoljenje za dostop do svojih podatkov. Algoritem nam torej prikazuje tisto, kar si želimo videti. To ima lahko tudi negativne učinke. Na primer: če profil podpira neko teorijo, ne glede na to, ali je ta resnična ali ne, se mu bodo prikazovale izključno vsebine, povezane z njo, sistem pa mu bo predlagal osebe, ki se s to teorijo strinjajo. Algoritem torej sklepa, da bi radi sledili tistim, ki imajo ista mnenja. Tako se ustvari neko okolje, v katerem uporabnik vidi samo profile ljudi s podobnim mišljenjem. Ta fenomen je zelo pogost in se imenuje *filter bubble*. V bistvu se znajdemo v mehurčku ljudi, ki nas podpirajo in cenijo. To je na primer eden od razlogov, da se lažne novice zlahka širijo po spletu. Ta fenomen pogosto izkoriščajo tudi v politiki, predvsem v času volitev. Lastnike družbenih omrežij ne zanima, kaj se dogaja na platformi. Uporabniki so njihov vir zaslužka, njihov cilj pa je, da je ta vedno večji. Za ključek pa še citat iz lanskega filma *The Social Dilemma*: »Če za izdelek ne plačate, ste izdelek vi sami«.

vsebine D, ki se mu bodo prikazale na glavni strani družbenega omrežja. Osebam, ki sta si profil ustvarili istočasno in sledita istim osebam, se bodo prikazale drugačne vsebine. Družbena omrežja drug drugemu prodajajo podatke uporabnikov. Podobno kot pri prejšnjem primeru to pomeni, da se nam bo po iskanju besede v brskalniku Google ta prikazala v obliki reklame tudi na neki drugi platformi. Je to ravnanje s podatki

bolj priljubljenih brskalnikov, je dovolj, da odpremo nastavitve, izberemo zavijek »Privacy and security« (zasebnost in varnost) in kliknemo na »Cookies« (piškotki). Tam lahko z ukazom odstranimo piškotke. »Spletni razvijalci lahko piškotke uporabljajo, da si ogledujejo naše navade na spletu, katere strani najpogosteje obiskujemo in kateri izdelki so najbolj priljubljeni. Vse to pa uporabljajo le za statistiko, piškotki so torej varni. Čeprav zbirajo naše podatke, niso zelo drugačni od zgodovine naših brskalnikov,« nam je na koncu povedal Luca.

Ali so lahko (spletni) piškotki nevarni?

Ko nam kdo omeni piškotke, se nam takoj začnejo cediti sline in zdi se nam, da lahko že kar vohamo pravkar pečene čokoladne dobrote. Kaj pa spletni piškotki? Vsem se je že zgodilo, da smo brskali po različnih spletnih straneh in se nam je prikazalo majhno okence z obvestilom, da spletna stran uporablja piškotke za izboljšavo naše spletne izkušnje. Čemu pa res služijo piškotki? So lahko nevarni? Pogovorili smo se z Luco Arrighettijem, 23-letnim študentom s fakultete za računalništvo in informatiko FAMNIT na Primorskem. »Piškotki, ki se nam prikazujejo na računalniku, so bolj poznani kot HTTP, web ali internetni piškotki. Ne glede na njihovo ime piškotki služijo shranjevanju različnih informacij. Ko brska-

mo po spletu, bo vsaka stran, ki jo odpremo in uporablja piškotke, te piškotke poslala neposredno našemu računalniku, ta pa jih bo shranil v neki datoteki v brskalniku, ki ga uporabljamo.« Čemu pa piškotki služijo? To je odvisno od različnih dejavnikov. Uporabnik lahko z njimi shrani svoje uporabniško ime in geslo, da vstopi v spletno stran; spletna stran nam lahko prikazuje bolj specifične reklame in oglase; če redno nakupujemo na spletu, pa lahko pripomorejo k temu, da nam prikazujejo izdelke, podobne tistim, ki smo si jih v preteklosti že ogledovali. Piškotki so nam torej v pomoč za različne potrebe. Če bi želeli odstraniti piškotke in uporabljamo Chrome, enega izmed naj-

bolj priljubljenih brskalnikov, je dovolj, da odpremo nastavitve, izberemo zavijek »Privacy and security« (zasebnost in varnost) in kliknemo na »Cookies« (piškotki). Tam lahko z ukazom odstranimo piškotke. »Spletni razvijalci lahko piškotke uporabljajo, da si ogledujejo naše navade na spletu, katere strani najpogosteje obiskujemo in kateri izdelki so najbolj priljubljeni. Vse to pa uporabljajo le za statistiko, piškotki so torej varni. Čeprav zbirajo naše podatke, niso zelo drugačni od zgodovine naših brskalnikov,« nam je na koncu povedal Luca.

@direkt_pd
Obišči nas!

